
<https://doi.org/10.15407/fd2020.01.070>
УДК 165.62

Ігор КАРІВЕЦЬ, доктор філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії,
Національний університет «Львівська політехніка»,
79000, Львів, вул. Степана Бандери, 12
sacre@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4555-2226>

СПРАВА МИСЛЕННЯ МАРТИНА ГАЙДЕГЕРА¹

Стаття присвячена 130-й річниці з дня народження видатного німецького мислителя Мартина Гайдегера. Її метою є сприяння розвитку української рецепції спадщини Гайдегера. Автор розглядає особливості Гайдегерового розуміння мислення в контексті фундаментальної онтології Dasein. З'ясовано, що фундаментальна онтологія Dasein виявляє його становище як буття-між. Буття-між не є антропологічною, а є онтологічною категорією. Світом Dasein є повсякдення між народженням і смертю. Саме буття-між Dasein спонукає його осмислювати. Стверджено, що Dasein втрачає буття-між, стаючи центром (суб'єктом), котрий безмісно розгортає свою владу над суцям. Тому автор також інтерпретує в контексті Гайдегерового розуміння мислення причини безмісного існування Dasein та наслідки такого існування.

Ключові слова: Гайдегер, буття-між, повсякдення, осмислене мислення, самотність, смерть, ось-буття.

*З яких початків речі народжуються,
в ті ж таки повертаються, гинучи,
з причини невідворотного боргу,
через те що вони плачуть одне
одному законне відшкодування
неправди (збитків) у визначений час.*

Анаксимандр

26 вересня 2019 року минуло 130 років з дня народження німецького мислителя Мартина Гайдегера.

Мартин Гайдегер — один із найпотужніших філософських умів ХХ століття, який зумів відродити онтологічну проблематику, актуальну для пер-

¹ Стаття є переробленою та розширеною версією есе «Доля мислення — доля філософії: випадок Мартіна Гайдегера» (див.: https://kontur.media/i_karivets_vypadok_heidegger).

ших філософів Давньої Греції. Тому його можна назвати «німецьким греком» або «грецьким німцем». Він став усесвітньо відомим: його праці перекладені більшістю європейських мов, а також японською. Кількість статей та монографій, присвячених постаті та творчості Гайдегера, постійно збільшується, і сьогодні гайдегеріанська бібліографія становить тисячі позицій.

Емануель Левінас вважав, що «важливість Мартина Гайдегера та вплив його думки на німецьку філософію знаменують одночасно новий етап та одне із вищих досягнень феноменологічного руху» [Levinas 1996: p. 11]. Сучасний філософ та один із засновників спекулятивного реалізму Грегем Гармен так відгукується про німецького мислителя: «Мірою того, як філософія ХХ століття відходить у минуле, постать Мартина Гайдегера, здається, витримує випробування часом. Його місце в континентальній філософії не викликає питань, і ті французькі філософи, що найбільш явно уникають його впливу (Ален Бадью, Жиль Дельоз), часто удаються складними (для розуміння), саме тому, що Гайдегер — той, хто вплинув на формування нашої візії філософії сильніше, ніж будь-хто інший» [Harman, 2009: p. 407].

Дивно, що у США діє Гайдегерівське коло (“Heidegger Circle”)², неприбуткова організація, котра видає щорічник «Зустріч» (“Gathering”)³ та організовує щорічні конференції, присвячені Гайдегеру. Адже у США провідні позиції займає аналітична філософія (наукова філософія), представники якої неодноразово звинувачували Мартина Гайдегера у зловживанні мовою, в надуманій етимології та «неясному стилі мислення».

Чому й досі, після смерті Мартина Гайдегера, попри скандали, які супроводжують його ім'я, попри складні тексти та «неясний» стиль творів, попри їхню езотеричність, яка мала б відштовхувати від себе в добу прозорості та спрощення, він залишається таким популярним та притягує до свого добробку? Як на мене, тому що він випадає з шеруги пересічних філософів, а це завжди вабить людей. Їм цікаво, їм потрібна сенсація. Крім цього, Мартин Гайдегер заворожує оригінальним мисленням. Оригінальним у тому сенсі, що його мислення спрямовується до свого витoku, початку. Воно реверсне: не розгортається вперед, а воліє повертатися до свого початку й залишатися в ньому.

Мартин Гайдегер присвятив своє життя справі мислення. Мислення потребує спокою та повільності в осмисленні речей. Повільність мислення не є ознакою тугодумності. Повільність мислення означає його солідність, ґрунтовність та уважність. Солідність мислення полягає в його глибині, а серйозність — в його зверненні до важких, а тому важливих речей. Важкі речі — це речі для філософського осмислення. Наприклад, буття, свідомість, істина, життя та смерть, людина, природа, початок тощо. Важка річ — це те, що лежить в основі, адже в основу завжди покладається тривке, важке,

² <https://heidegger-circle.org/>

³ <https://heidegger-circle.org/#team>

важливе, а не легке (невагоме), швидкоплинне. Мислення спрямоване саме до такої основи — фундаментальної. Спрямованість мислення до основи встановлює сильний зв'язок мислення з основою. Це і є «метафізичне» або філософське мислення, котре «виходить» за межі «несуттєвого», надбудованого фізичного (просторово-часового). «Виходить» тільки позірно, бо саме мислення орієнтоване на основу фізичного і тому здатне не лише мислити її, а й осмислити. Але таке мислення не є мисленням суб'єкта, «я»; таке мислення не є картезіанським мисленням (*cogito*) першої особи (*ego*). Таке мислення є мисленням, яке не належить нікому: ані мислителю, ані традиції, ані певній філософській школі. Так мислити означає бути одним цілим з мисленням. Сполучник «з» може ввести в оману, ніби один з'єднується з мисленням, долучається до нього, прикріплюється до нього або, ще гірше, йому це мислення прищеплюється. Тільки один може осмислено мислити важкі речі в їхній важливості⁴.

⁴ У Мартина Гайдегера є промова «Gelassenheit» (український переклад назви цієї промови може бути різним: «Відстороненість», «Незворушність», «Звільненість»), яку він виголосив 30 жовтня 1955 року у своєму рідному містечку Мескірху з нагоди святкування 175-ї річниці з дня народження композитора, уродженця цього ж містечка, Конрандіна Кройцера. Промову було опубліковано у 1959 році разом з діалогом вченого-спеціаліста (фахівця) з ерудитом-гуманітарієм та вчителем за назвою «Zur Erörterung der Gelassenheit» (українські варіанти перекладу: «До питання про відстороненість», «До питання про незворушність», «До питання про звільненість»).

У промові Гайдегер пояснює, що таке осмислене мислення і чим воно відрізняється від механічного мислення, яке розраховує, планує і намагається швидко, завдяки розрахункам та плануванню, досягати цілей, однак втрачає при цьому смисл, який міститься у всьому, з чим має справу *ось-буття*. Сучасна людина втікає від такого осмисленого мислення, в якому осмислюється сенс сущого, тому панує *безмисленність*. Це означає, що людина втікає від самої себе, бо людина, згідно із Мартином Гайдегером — це «істота, котра *мислить, тобто осмислює*» («Mensch das denkende, d.h. sinnende Wesen ist») [Heidegger, 1959a: S.16].

Осмислене мислення не потребує якогось спеціального тренінгу на кшталт курсів критичного мислення чи вивчення логіки. Достатньо, каже Мартин Гайдегер, зупинитися на тому, що є поряд, і помислити найближче, котре стосується кожного з нас, «тут і тепер» [Heidegger 1959a: S. 16].

Діалог між фахівцем, ерудитом-гуманітарієм і вчителем глибше пояснює значення та природу осмисленого мислення. Тут осмислене мислення не розглядається як «сутнісна характеристика людини», як видова ознака *homo sapiens*; воно поза людськими бажаннями, емоціями, волею, уявленнями, науковими моделями, теоріями та поняттями (презентаціями реальності). Осмислене мислення виникає у стані звільнення від світу, у стані відстороненості від нього, у стані незворушності. Ці стани не є станами пасивності чи активності, втручання чи невтручання у хід справ чи речей у світі; це і не є стан «стороннього» (Камю) спостерігача [Heidegger, 1959b: S. 31-39].

Мартин Гайдегер каже про певний стан вдивляння у те, що є тут і тепер; про утримування в полі зору того, що є найближчим тут і тепер. *Вдивляння та утримування* себе в тому, що є тут і тепер, неможливе, якщо ми відволікаємося нашими емоціями, бажаннями, хотіннями, воліннями тощо, які є реакціями на подразники зовнішнього світу.

Дискусії про такі речі неможливі, бо дискусії ґрунтуються на миттєвих реакціях диспутантів, які не хочуть замислюватися над важкими, тобто фундаментальними речами. Диспутант не є один, бо він є певною сукупністю чужих думок, гадок, інформації; в ньому немає глибини, бо він її не *від-чує*. Не *від-чує*, бо швидко переходить від однієї поверхової думки до іншої. Диспутант не може казати річ, бо обговорює те, що сказав інший диспутант; він каже не-річ і не-до-речі, не-суттєве, поверхове, широковідоме. Дискусія — це балаканина, яка забалакує основне, тому воно стає «невидимим». Ця «невидимість» основи є наслідком мисленневої сліпоти диспутантів. Їхне «немислення» сліпе, воно заплутується в чужих думках, словах. «А що сказав Х?», «що сказав Y?», «як відповісти Z?». Пошук «хитромудрих» відповідей і формулювання таких відповідей, навіть аргументованих, не є ознакою мислення. Квапливе ознайомлення з текстом, невміння зосередитися, швидкий темп життя, в якому «час — це гроші», є причинами немислення. Набуття вузьких навичок і запам'ятовування інформації, навіть невміння її опрацювати (критично), а навіщо? Є ж машини, які опрацювають величезні масиви інформації, а я буду розважатися та споживати. Все це — як ознаки нашого часу — також є причиною немислення. Мережа стає «домом» людини, а машина — заміником мислення.

Серйозність та важкість мислення не є важливими для сучасної епохи, яка прагне спрощення та видовищ. Щоб вижити, філософія підлаштовується під науку, яка «займається справою». В епоху поверховості та слабкості думки філософія повинна виживати за рахунок «науковості», коли від неї вимагають доказовості та посилання на «наукові факти». Інструментально-алгоритмічне немислення домінує. Необхідно швидко досягти результату за допомогою цього типу немислення. Таке «немислення» механізує думку, зводить її до формального вираження («раціонально-логічного»). Філософія намагається «не втратити обличчя», бо її можуть взагалі «викинути на смітник». Вона програє інструментально-алгоритмізованому немисленню, забуваючи про своє призначення: серйозно, повільно й довго осмислювати важкі речі. Ніцше писав: «...філософське мислення завжди йде по сліду речей, гідних пізнання, великих і важливих знань» [Ніцше, 2004: с. 677]. Цю втрату філософією самої себе засвідчує вал друкованої продукції (статей, монографій, збірок та вісників з «філософських наук»), бо панування в науках інструментів та алгоритмів вимагає від філософії виконання планових показників. «Вписування» філософії у плани «розвитку» наук перетворює її на виробника беззмстовних доповідей і тез.

Але що таке наука? Наука (лат. *scientia*) — це знання. Людина має вроджений потяг до пізнання і знання. У людини є найглибша потреба знати, але не просто знати, а ще й знати про своє знання: потреба мати осмислене знання про важкі речі. Лише тоді, коли буде задоволена ця потреба знати про знання важких речей — лише тоді людина заспокоїться і споглядатиме їх в радості та щасті, бо вона знову опиниться в бутті, у своєму домі.

Сучасна система освіти працює на плекання немислення в його найгіршій формі: автоматизації запам'ятовування інформації, причому якнайшвидше, бо час — це гроші. Немає часу довго осмислювати проблеми фізики чи математики. Від цього осмислення нема чого очікувати, це лише витрачений час. Нехіть мислити панує в науках. Гайдегер стверджував, що «наука не мислить»⁵ [Heidegger, 1954: S. 4]. Але чому? Бо її засоби, методи й підходи до суцього не дають змоги мислити. «Наукове знання» здобувається силоміць, а все, що здобуто силоміць, є примусовим. Змушувати себе до «наукового пізнання» та здобування «наукового знання» означає відмову від мислення, бо мислення — це завжди *добровільна справа*. Наука своїми методами та підходами відділяє суще від його буття, і це веде до знищення або підкорення суцього, а не до розуміння суцього в його бутті. Френсіс Бекон заявляв, що «знання — це сила»: сила, яка знищує або підкорює суще. Експеримент в науці — це певний вид допиту суцього, його випитування, яке, вочевидь, є примусовим.

Мислення як *добровільна справа* є самим буттям суцього, яким є *ось-буття* (нім. *Dasein*). Це *ось-буття* вкорінене у буття осмисленням. Осмислювати треба те, що є: фундаментальні речі, які не потрібно шукати, бо вони є під носом більшості, яка не мислить. Але, про це вже йшлося вище, більшість сліпа до таких речей, бо звикла спрощувати й веселитися. Більшість висміює глибину й повільність осмислення: для неї глибина є ознакою заплутаності й неясності, безглуздя й відірваності від життя, а повільність — ознакою тугодумності, втратою «гостроти мислення». Комерціалізована наука чи освіта не потребують довгих, напружених роздумів про основи світу, про те, як влаштовано світ та суспільство; зрештою, вони не потребують мислення. Для них важливі прикладні знання, які можна швидко здобути та швидко використати, щоб заробити. Тому сьогодні стають популярними різноманітні курси і тренінги.

Щоб *роз-почати* мислити, треба раз і назавжди порвати усі зв'язки з більшістю, скинути тягар чужих думок, ідей, а також свого досвіду; треба відмовитися від порівняння себе з іншими. Це означає повернення у стан самотності. Тільки у стані самотності можна мислити осмислено важкі речі, тобто повертати те, що вже й так є повернуте до нас у своєму заклиці; цей заклик є у будь-якому суцюзьому, з яким ми зустрічаємося, тільки треба його почути у безмовності *життєсвіту* (нім. *Lebenswelt*).

Мислити — означає бути в «традиції без традиції»; це, своєю чергою, означає безпосередність мислення, яке ніколи не стане минулим, ніколи не стане спогадом чи системою спогадів (переконань). Стихія мислення — це стихія спонтанності, тобто добровільності. Ця добровільність не є категорією людської чи надлюдської моралі. Тут добровільність мислення означає, що мислення охоче, самé собою осмислює буттєву включеність, яка можлива тільки тому, що відкрита для осмислення. Не можна насильно змусити себе

⁵ «Die Wissenschaft denkt nicht».

мислити; не можна «розвивати» мислення чи «навчити» мислити осмислено буттєву включеність, тому що це *добровільна справа*. Буттєва включеність має вести до осмислення, якщо вона усвідомлювана. Осмислення є шляхом, а не методом⁶. Шлях — звучить поетично, і справді, осмислення не є логічно-дискурсивним; воно поетичне. В поетичному осмисленні мислиться доле-носна єдність буття усього сушого: богів, смертних, землі та неба. Єдність буття усіх цих видів сушого викликає подив і тому є дивом⁷.

Добровільна справа осмисленого мислення *виявляє* істину (неприхованість) *ось-буття*. Воно справжнє тоді, коли в стихії мислення осмислює, як у своїй добровільній справі, суще, яким воно є. Тоді, стаючи неприхованим для самого себе, розімкнуте у своїй екзистенції осмисленням, воно просвітлюється. Це просвітлення не є ані людським, ані надлюдським, ані «надприродним». Просвітлення добровільно саме собою стається, як подія в сушому, як його істина (неприхованість). Просвітлюється не «суб'єкт», не «людина» (про ці класичні поняття треба забути, вважає Мартин Гайдегер). Просвітлюється вид сушого, яким є *ось-буття*. Сьогодні це проблематично здійснити, адже більше немає запиту від *ось-буття* на виявлення своєї сутності в ланцюгу всіх видів сушого (рослин, тварин, ангелів, богів)⁸. *Ось-буття*

⁶ Цікаво, що одним із значень грецького слова μέθοδος (méthodos) є «шлях», а не лише певний набір правил чи операцій алгоритму, за допомогою яких можна досягти цілі. Таке значення методу, як набору правил, як певного алгоритму, складеного «інструментальним розумом», виникає у Новий час (Френсис Бейкон, Рене Декарт).

⁷ Цю єдність буття усіх видів сушого Мартин Гайдегер називає тетрадою, «четверицею» (нім. *das Geviert*): «Лише людина помирає, причому безперечно, весь час, поки залишається на Землі, під Небом, перед лицем Божественних сутностей. Кажучи «Смертні», ми водночас мислимо і Землю, і Небо, і Божественні сутності, — однак не беремо до уваги їхньої простоти. Цю простоту ми називаємо Квадратом» [Гайдегер, 1998: с. 318-319]. Ключовим поняттям у цій цитаті є *das Geviert*, яке львівський інтелектуал Тарас Возняк переклав як «Квадрат». Але кращим варіантом перекладу цього поняття є *Четвериця* за аналогією Трійці. Адже Трійця — єдиносуща та нероздільна. У Мартина Гайдегера *Четвериця* є символом єдності та нероздільності Землі, Смертних, Неба і Богів, які утворюють певну *Єдність* у смисловому значенні: «Усі четверо: Земля і Небо, Божественні Сутності і Смертні, силою якоїсь первинної єдності, є одним цілим» [Гайдегер, 1998: с. 318]. Осмислення цієї *Єдності* є життєвим шляхом Смертних.

⁸ Антропоцентризм має бути подоланий, бо центральне місце людини у всьому бутті сушого не йде їй на користь. Навпаки, децентрація у всьому бутті сушого дозволить людині посісти властиве для неї місце, а воно, насправді, визначається «природою» *ось-буття*: воно антитетичне, тобто суперечливе в собі, бо поєднує непоєднане (дух і тіло). Ця внутрішня суперечливість *ось-буття* змушує його гостро відчувати власну скінченність у земному житті між народженням і смертю; тому воно не може бути центрованим, а може бути лише *буттям-між* народженням і смертю. Якщо ж *ось-буття* центрується, воно падає у невластивий йому спосіб існування. Фотони можуть бути і хвилями, і частками, але *ось-буття* не може бути і тілом, і духом; також воно не може бути або тілом, або духом. Доля *ось-буття* — завжди перебувати між народженням і смертю, завжди бути-між ними. З такого антитетичного та автентичного становища *ось-буття*, з його *буття-між*, виникає осмислене мислення. Звернімо увагу на те, що таке осмислене мислення не виникає «всередині» *ось-буття* як «мислячого суб'єкта» (Декарт), а ли-

все далі й далі від ланцюга усіх видів сушого; воно віддаляється, тому що створює штучне «суше», яке є його «блідою копією» і в яке воно намагається бути вписаним: техніка, технології, штучний інтелект, комп'ютери, роботи. Так *ось-буття* стає «техніко-технологічним» об'єктом, який має діяти за певними алгоритмами та забезпечувати показники «розвитку» чи «прогресу». Це віддалення від ланцюга видів сушого характеризується падінням *ось-буття* у невластиве для нього існування, у невластиве «мислення» і, взагалі, у невластивий спосіб побутування. Мартин Гайдегер такий стан називає «забуттям буття» або «падінням *ось-буття*»⁹. Одним із свідчень «забуття буття» є те, що *ось-буття* відволікається на другорядні, третьорядні... (регресія у ступені важливості, а отже, й важкості) не те що питання, а взагалі обговорення того, що не належить обговорювати, про що не слід запитувати й відповідати. Але журналісти та ЗМІ підкидають для обговорення такі питання, які ще більше поглиблюють «забуття буття». Популізм в політиці, хитромудрі та корумповані схеми в економіці, бажання бути успішними та щасливими за будь-яку ціну — все це засвідчує випадання *ось-буття* з ланцюга видів сушого, якими є рослини, тварини, ангели та боги, а тому його падіння — це перебування у невластивий спосіб тут і тепер.

Критика¹⁰ не допоможе вийти зі стану падіння *ось-буття*. Чи допомогла критика Просвітництву? Чи допомогла критика зупинити Гітлера і Сталіна — «коричневе» та «червоне» безумство (безликої) нацистської та комуністичної більшості, яка прагнула завоювати світ? Чи допомагає критика зупинити Путіна, який уособлює новий російський фашизм? Чи зупинила критика параною¹¹ Гітлера, Сталіна і чи зупиняє критика параною Путіна? А є ще інша параноя — параноя споживацтва. Чи критика суспільства споживання зменшила споживання? Не критика допоможе, а осмислення, ко-

ше у *бутті-між*, тобто таке мислення походить з онтології *ось-буття*, а не з антропології мислячого суб'єкта. Тому-то у праці «Буття і час» Мартин Гайдегер називає свій початковий проект «фундаментальною онтологією».

⁹ Мартин Гайдегер вважає, що екзистенція без осмисленого мислення свого екзистування у повсякденності є «специфічним буттєвим способом падіння» («... die spezifische Seinsart des Verfalles») [Heidegger, 1967: S. 178].

¹⁰ Що таке критика, і якої критики потребує критичне мислення? На це важливе питання відповідає Надія Козаченко у своїй статті «Яка критика потрібна критичному мисленню?» [Козаченко, 2019: с. 97—117].

¹¹ Грецьке слово *παράνοια* означає «всупереч розуму», а не те, що стало психіатричним терміном; параноїк — це *ось-буття*, котре побутує всупереч розуму в його поетичному (поезійному) значенні (грец. *poiesis*): втрата *поезійного логосу*, котрий здатний осмислювати в цілому Космос (Лад). Саме ця здатність розуму втрачається, і фахівці від штучного інтелекту редукують розум до «логічного мислення, розуміння, планування, емоційного знання, самоусвідомлення, творчості, розв'язування задач і навчання», ототожнюючи його з інтелектом як здатністю «досягати складних цілей» [Тегмарк, 2019: с. 66]. Всі ці визначення розуму не враховують його здатності осмислювати в цілому Космос, тобто той Лад, котрий є символом Вічності, тобто осмислювати непромінальну єдність Неба і Землі, Смертних і Богів.

тре, з перспективи *по-вернення* себе у своє власне *буття-між*, розгледить, тобто *розпізнає* у феноменах нацизму, сталінізму, російського фашизму та споживацтва *вихолощення ось-буття*. Ці «темні феномени» є наслідком вихолощення, тобто спустошення й позбавлення *ось-буття* основного: здатності осмислювати.

В українській мові синонімом слова «вихолощення» є слово «кастрація». Без осмислення *ось-буття* не може породити нічого важливого, не може породити нічого цінного, бо воно випало з *власно-владного буття-між*, з якого це осмислення виникає, в цьому сенсі воно *кастроване*.

В-ладний означає, своєю чергою, належний *Ладу*, тобто той, хто знаходиться в *Ладі*¹². *Кастроване ось-буття* втрачає силу *Ладу* Творіння, бо не бере в ньому участі осмисленням. Цим *кастрованим ось-буттям* заволодіває параноя, про яку вже йшлося вище. *Кастроване ось-буття* не здатне обирати самого себе, тобто *власно-в-ладне* буття суцього, яким воно є.

Кастроване ось-буття, сповідуючи нігілізм, повинно пройти через усі жахіття, біди, нещастя, які породжені «забуттям буття суцього». Питання в тому, чи не загине *ось-буття* через все це, чи не зникне з поверхні земної кулі і чи вдасться йому повернутися до витоків осмислення. Ні Бог, ні гуманізм, ні інопланетяни, ні переселення на Марс чи інші планети не врятовують *ось-буття*; лише осмислення може його врятувати.

Гайдегер є «традиціоналістом без традиції», тому його так важко «класифікувати», повісити на нього ярлики «екзистенціаліста», «феноменолога» чи «нациста». «Традиціоналістом без традиції» є той, хто шукає Одне — Одність у множинному. Сам пошук такої Одності генерує дух, тому духовність можна визначити як пошук Одності; навіть найсильніше прагнення цієї Одності вже є вираженням духу. Тому не обов'язково «належати» до певного напрямку чи групи; обов'язково бути самотнім. Бо самотній є одним в Одності. Самотній є «традиціоналістом без традиції».

У космічному масштабі «сильний» антропний принцип виявляє, що *ось-буття* є самотнім у Космосі та єдиним його спостерігачем (інопланетян, інших істот, які б спостерігали за цим космосом, поки що не виявлено). І поки що ця самотність і ця єдиність *ось-буття* вказують на те,

¹² Дослідження етимології слів допомагає віднаходити забуті важливі смисли для філософування. Зміст «Європейського словника філософій» у 4-х томах за редакцією Барбари Кассен доводить, що філософування без розуміння значення слів та їхньої етимології нічого не варте. Філософування можливе лише в стихії мови, слова якої мають семантичне багатство й оригінальну етимологію. Отже, філософія політики або політична філософія в українському контексті без розуміння того, що *в-лада* є у того, хто ладнає з собою й Космосом, не може досягнути поняття влади. І в цьому полягає неперекладність українського поняття «влада» іншими мовами, зокрема англійською (power). Різна семантика слів породжує різні філософські дискурси про владу. Англійське слово «power» означає силу, потугу, але українське слово «влада» має зовсім іншу семантику та етимологію.

що його доля полягає саме в осмисленому спостереженні та осмисленні буття цього Космосу, а не в його завоюванні або знищенні.

ДЖЕРЕЛА

- Гайдеггер, М. (1998). Будувати, проживати, мислити. В: Т. Возняк, *Тексти та переклади* (сс. 313-331). Харків: Фоліо.
- Козаченко, Н. (2019). Якої критики потребує критичне мислення? *Актуальні проблеми духовності: зб. наук. праць*, 20, 97-117.
- Ніцше, Ф. (2004). Філософія в трагічну епоху греків. В: Ф. Ніцше, *Повне зібрання творів: Критично-наукове видання у 15 томах. Т. 1. Народження трагедії; Невчасні міркування I-IV; Твори спадку 1870-1873* (сс. 663-724). Львів: Астролябія.
- Тегмарк, М. (2019). *Життя 3.0. Доба штучного інтелекту*. Київ: Наш формат.
- Harman, G. (2009). Levinas and the Triple Critique of Heidegger. *Philosophy Today*, Winter, 407—413.
- Heidegger, M. (1954). *Was heisst Denken?* Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Heidegger, M. (1959a). Gelassenheit. In: M. Heidegger, *Gelassenheit* (SS. 9—28). Pfullingen: Günther Neske.
- Heidegger, M. (1959b). Zur Erörterung der Gelassenheit. In: M. Heidegger, *Gelassenheit* (SS. 29—73). Pfullingen: Günther Neske.
- Heidegger, M. (1967). *Sein und Zeit*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Levinas, E. (1996). Martin Heidegger and Ontology. *Diacritics*, 26.1, 11-32.

Одержано 08.01.2019

REFERENCES

- Harman, G. (2009). Levinas and the Triple Critique of Heidegger. *Philosophy Today*, Winter, 407—413.
- Heidegger, M. (1954). *Was heisst Denken?* Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Heidegger, M. (1959a). Gelassenheit. In: M. Heidegger, *Gelassenheit*, 9-28. Pfullingen: Günther Neske.
- Heidegger, M. (1959b). Zur Erörterung der Gelassenheit. In: M. Heidegger, *Gelassenheit*, 29—73. Pfullingen: Günther Neske.
- Heidegger, M. (1967). *Sein und Zeit*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Heidegger, M. (1998). Building, Dwelling, Thinking. In: T. Vozniak. *Textes and Translations*, 313-331. [In Ukrainian]. Kharkiv: Folio. [= Гайдеггер 1998].
- Kozachenko, N. (2019). What Critics Needs Critical Thinking? [In Ukrainian]. *Actual Problems of Spirituality*, 20, 97—117. [= Козаченко 2019].
- Levinas, E. (1996). Martin Heidegger and Ontology. *Diacritics* 26.1, 11-32.
- Nietzsche, F. (2004). Philosophy in the Tragic Age of the Greeks. [In Ukrainian]. In: F. Nietzsche, *A Complete Collection of Works: Critical and Scientific Edition in 15 Volumes. Vol. 1. The Birth of Tragedy; Thoughts out of Season I-IV; The Works of Inheritance 1870-1873*, 663—724. Lviv: Astrolabiia. [= Ніцше 2004].
- Tegmark, M. (2019). *Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence*. [In Ukrainian]. Kyiv: Nash Format. [= Тегмарк 2019].

Received 08.01.2019

Ihor Karivets, Doctor of Sciences in Philosophy,
Associate Professor, the Head of the Chair of Philosophy,
Lviv Polytechnic National University,
12, Stepana Bandury, Lviv
sacre@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4555-2226>

MARTIN HEIDEGGER'S JOB OF THINKING.

This article is dedicated to 130th Anniversary of German thinker Martin Heidegger. The main goal of the article is to develop Ukrainian reception of Heidegger's philosophical heritage. The author considers the particularities of Heidegger's understanding of thinking in the context of Dasein's fundamental ontology. The author develops the thesis that Dasein's fundamental ontology of Heidegger reveals its condition as being-between. Being-between is not anthropological, but ontological category. The world of Dasein is everydayness between the birth and the death. The very being-between of Dasein induces its meaningful thinking. Following Heidegger, the author states that Dasein, that is lost in being-between, becomes centered (by subject) which pointlessly deploys power under the being. Therefore, in this context of Heidegger's understanding of thinking the author also interprets the causes of such pointless existence of Dasein and its consequences.

Keywords: *Heidegger, being-between, everydayness, meaningful thinking, loneliness, death, Dasein*